

OPERA

MAGYAR ÁLLAMI OPERAHÁZ
HUNGARIAN STATE OPERA

VITTORIO
GRIGOLO

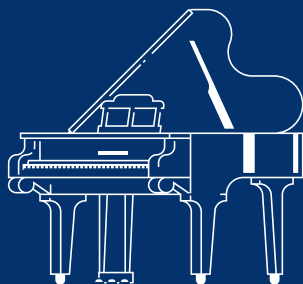
SZTÁREST ZONGORÁVAL

STAR'S RECITAL WITH PIANO

Zongorán közreműködik | *Featuring on piano*

CRISTIANO MANZONI

2025. FEBRUÁR 16., OPERAHÁZ
16 FEBRUARY 2025, OPERA HOUSE

VITTORIO GRIGOLO

SZTÁREST ZONGORÁVAL

STAR'S RECITAL WITH PIANO

Dal- és áriaest magyar, angol és eredeti nyelvű felirattal

Song and aria recital in two parts, with Hungarian, English and same-language subtitles

VITTORIO GRIGOLO – tenor *tenor*

CRISTIANO MANZONI – zongora *piano*

MŰSOR PROGRAMME

VINCENZO BELLINI

Dolente immagine di Fille mia

Vanne, o rosa fortunata

Malinconia, ninfa gentile

Per pietà, bell'ídol mio

GEORG FRIEDRICH HÄNDEL

g-moll menüett (Wilhelm Kempff feldolgozása)

Minuetto in G minor (arrangement by Wilhelm Kempff)

GAETANO DONIZETTI

Una furtiva lagrima (Szerelmi bájtal *L'elisir d'amore*)

GIACOMO PUCCINI

Intermezzo (*Manon Lescaut*)

GIOACHINO ROSSINI

La danza (Soriées musicales)

szünet *interval*

FRANCESCO PAOLO TOSTI

Chanson de l'adieu

Pour un baiser

'A vucchella

Ideale

EDWARD ELGAR

Salut d'amour, op. 12

STANISLAO GASTALDON

Musica proibita

KEITH JARRETT

Shenandoah

Ruggero Leoncavallo

Mattinata

ENNIO MORRICONE

Se a Cinema Paradiso című filmből (*Raphael Fusco átírata*)

Se from the film Cinema Paradiso (arrangement by Raphael Fusco)

VINCENZO D'ANNIBALE

'O paese d' 'o sole

Búcsú és szerelem. Az opera- és dalirodalom, sőt általában is a művészetek és az irodalom talán leggyümölcsözőbb témái. Nagyrészt ez a két téma határozza meg azt a zenei stílus- és szinkavalkádot, melyre Vittorio Grigolo tenor énekművész invitálja közönségét az *OPERA Sztárestek zongorával* című koncertsorozatának mostani alkalmával: műsorán a barokktól a 20. századig, daltól, operán át, dzsesszes, filmes zenéig minden megtalálható – legfőképpen olasz és kapcsolódva az OPERA 2024/25-ös Angol100 évadához, angol-amerikai színekben. Az estet az énekművész zongoristája, a szintén olasz Cristiano Manzoni szóló zongoradarabokkal teszi még különlegesebbé.

A 19. század Itáliájának bel canto triaszát, **Bellinit**, **Donizettit** és **Rossinit** szinte be sem kell mutatni. Műveikben a dallamvezetés szépsége és invenciója mindennél fontosabb. Bellini dalai mellett felcsendül Donizetti *Szerelmi bájjital*ából talán a leghíresebb és legszivhezszólóbb részlet, a reménytelenül szerelmes Nemorino „Una furtiva lagrime” kezdetű áriája. A harmadik nagy operaszerzőhöz ezúttal nem az operái felől közelítünk: Rossini párizsi otthonában heti rendszerességgel estélyeket tartott, amelynek zenei gyümölcsét 1835-ben *Serate musicali* vagy *Soirées musicales*, azaz *Zenés estélyek* címmel adta ki. Ez a kiadvány tizenkét, különböző hangokra írt dalt tartalmaz: nyolc áriettát és négy duettet. Ebből hallható most a *La danza* című tarantellaszerű bravúrszám. Az énekelt műveket egy Händel-zongoraátírat és egy szintén zongorán felcsendülő Puccini-féle zenekari operarészlet tagolja. Az est második részének fő hangsúlya továbbra is az olasz muzsikán van, de több kitekintéssel más ország és stílus irányába, mind inkább közeledve saját korunkhoz. **Paolo Tosti** (1846–1916) nápolyi dalai gyakori darabok az OPERA elmúlt évadainak dalestrepertoárján. Nem véletlen! Tosti műveinek szépsége és kifejezőereje nemtől és hangfajtól függetlenül megihletik az énekművészeket. Az Angol100 évadnak hódolva felcsendül egy brit mű is: **Edward Elgar** (1857–1934) eredetileg hegedűre és zongorára írta meg *Salut d’amour*, vagyis *Szerelmi búcsú* című darabját, ami ezúttal zongorán lesz hallható. Az olasz **Stanislaio Gastaldon** (1861–1939) bár írt hangszeres zenét, sőt több operát is, leginkább a *Musica proibita – Tiltott zene* című daláról ismert, sőt e balladába foglalt szerenádja nyomán vált egycsapásra híressé.

Az amerikai zeneszerző, dzsesszzongorista **Keith Jarrett** 1945-ben született. *Shenandoah* című szomorkás-nosztalgikus zongoradarabja az 1999-es *The Melody At Night, With You* albumának egy fontos darabja. De már ugrunk is vissza a nagy olasz amorosókhoz: **Leoncavallo** nevét leginkább a *Bajazzók* című operája nyomán tartjuk számon. Most azonban 1904-ben keletkezett *Mattinata* című szerenádszerű szerelmes dala csendül fel. Ha olasz és 20. század – akkor **Ennio Morricone** és film: A többszörös Oscar- és Grammy-díjas olasz zeneszerző (1928–2020) dallamai a filmvászonról ismertek leginkább. Ezúttal a *Cinema Paradiso* ikonikus muzsikája szólal meg. Végül a koncertet **Vincenzo D’Annibale** (1894–1950) hatalmas érzelmi telítettségű *A napfényes ország* nápolyi dala koronázza meg.

Az est Luciano Pavarotti előtti főhajtásként is értelmezhető, aki az elhangzó művek közül számosat maga is énekelt, és aki mellett Grigolo kiskamaszként színpadra lépett a *Toscában* a Pásztorfiú szerepében. Pavarotti már ekkor nagy karriert jósolt neki. S igaz lett.

Vittorio Grigolo olasz tenor alig tízévesen már a Sixtus-kápolna kórusában énekelt. Hamarosan elérkezett egész életét és pályáját meghatározó operai élménye, amikor is 13 évesen Pavarotti mellett énekelt Rómában. Egy évtizeddel később Grigolo a legfiatalabb tenorként debütált a milánói Scalában. Az olaszországi színpadok után a német, osztrák, brit, amerikai és japán operaházak is felfedezték, CD- és filmfelvételeinek köszönhetően nevét és hangját azonban ma már a világ minden táján ismerik. Bár repertoárja jelentős részét az olasz és francia operák legnagyobb szerepei teszik ki, gyakran hallható oratóriumokban is. 2006 óta ad ki nagy sikernek örvendő albumokat, amelyeken legfontosabb szerepei és az egyházi zeneirodalom gyöngyszemei mellett a könnyedebb műfajok felé is kitekint. Közreműködött többek között a 2007-ben megjelent *West Side Story*-felvételen, amit Grammy-díjra is jelöltek. 2010-ben debütált a tengerentúlon Rodólfóként a *Bohémélet*ben, ezzel a New York-i Metropolitan Opera új csillagává vált. Számos koncertet és gálaestet adott, köztük a párizsi Eiffel-torony előtt megrendezett Concert de Paris-t 800 000 fős közönség előtt. A legnagyobb karmesterek és rendezők irányításával lépett fel, többek között Zeffirelli rendezésében alakította Rodólfót a *Bohémélet* élő közvetítésében a Met Operából. Olyan rendhagyó helyszíneken is szerepelt, mint Zürich központi pályaudvara Alfredo Germont-ként a *Traviatában*, vagy a milánói Malpensa repülőtér, ahol a *Szerelmi bájjital* Nemorinójának bőrébe bújtt. Filmes szereplései közé tartozik a RAI élő közvetítése, amelyben a *Rigoletto* mantovai hercegét alakította Domingo és Raimondi partnereként. A magyar közönség már láthatta őt egy romantikus operagálán a Margitszigeten, az OPERA Zenekar kíséretével.

Grigolo zongorakísérője, az olasz zongoraművész és karmester, **Cristiano Manzoni** nemzetközileg elismert szakteknitely az opera, a korrepetíció és a vokális kíséret területén. Manzoni számos énekes, operatársulat és oktatási program zenei vezetője és munkatársa, többek között a firenzei Teatro Comunale és Teatro Verdi, a sienai Accademia Musicale Chigiana, a pisai Teatro Verdi, a luccai Giglio, a livornói Goldoni és a Camerata di Prato intézményeiben. Több mint tíz éven keresztül a firenzei St. Mark’s Opera Company zenei igazgatója és vezető korrepetitora volt. Koncertjein olyan neves művészekkel működött együtt, mint Andrea Bocelli, Giuseppe Barattí, Marco Stecchi, Eduardo Aladrén, Nelson Martínez, Susanna Rigacci, Katia Ricciarelli, Fiorenza Cedolins, Maria Dragoni és Leonardo de Lisi. Az elmúlt három évben az Opera Lucca nyári programján dolgozott, amelynek keretében vezényelte az *Angelica nővér* és a *Gianni Schicchi* előadásait Giacomo Puccini halálának centenáriuma alkalmából, a zeneszerző gyönyörű szülővárosában.

A műsorlapot szerkesztette: Mátrai Diána Eszter

Farewell and love – perhaps the most fruitful themes in opera, lieder, and, more broadly, in arts and literature. These two themes largely define the vibrant musical style and colour palette tenor Vittorio Grigolo invites his audience to experience in the next part of the *Stars' Recitals with Piano* series. His programme spans from the Baroque era to the 20th century, encompassing songs, opera, jazz-influenced pieces, and film music – primarily with an Italian focus, but also featuring English-American elements tying in the Anglophone Season of the Hungarian State Opera. The recital will also feature, fellow Italian pianist Cristiano Manzoni, who will also perform solo piano pieces.

The bel canto triad of 19th-century Italy – **Bellini**, **Donizetti**, and **Rossini** – hardly needs an introduction. In their works, the beauty and inventiveness of melodic lines are of utmost importance. Alongside Bellini's songs, perhaps the most famous and heartfelt excerpt from Donizetti's *L'elisir d'amore* will also be performed: the aria "Una furtiva lagrima", sung by the hopeless lover Nemorino. This time, we approach the third great opera composer from a different perspective: rather than his operas, we focus on his musical soirées. In his Parisian home, Rossini regularly hosted evening gatherings, the musical fruits of which were published in 1835 under the title *Serate musicali* or *Soirées musicales* (*Musical Evenings*). This collection consists of twelve songs written for various voices – eight ariettas and four duets. From this collection, the recital features *La danza*, a dazzling, tarantella-like piece. The vocal works are interspersed with a Händel piano transcription and a Puccini orchestral opera excerpt, also performed on the piano.

The second part of the programme continues to focus on Italian music while also offering glimpses into other countries and styles, gradually drawing closer to our own time. **Paolo Tosti's** (1846–1916) Neapolitan songs have been frequent selections at the OPERA's song recital repertoire in recent seasons – and for a good reason. The beauty and expressiveness of Tosti's works inspire vocal artists regardless of gender or voice type. In tribute to Anglophone Season, a British piece will also be performed: **Edward Elgar's** (1857–1934) *Salut d'amour* (*Love's Farewell*), originally composed for violin and piano, will be heard in a piano rendition. The Italian composer **Stanislao Gastaldon** (1861–1939), although wrote instrumental music and several operas as well, is best known for his song *Musica proibita* (*Forbidden Music*). In fact, it was the serenade embedded within this ballad that brought him instant fame.

The American composer and jazz pianist **Keith Jarrett** was born in 1945. His melancholic and nostalgic piano piece *Shenandoah* is a significant track from his 1999 album *The Melody at Night, With You*. But now, we leap back to the great Italian *amorosi*. **Ruggero Leoncavallo** is best known for his opera *Pagliacci*, yet the audience can now experience a different side of him – his serenade-like love song *Mattinata*, composed in 1904. When it comes to 20th-century Italian music, **Ennio Morricone** and film are inseparable. The multiple Oscar- and Grammy-winning Italian composer (1928–2020) is most recognized for his unforgettable film scores. On this occasion, an excerpt from the iconic music from *Cinema Paradiso* is performed. Finally, the concert concludes with the deeply emotional Neapolitan song 'O paese d'ò sole (*The Land of the Sun*) by **Vincenzo D'Annibale** (1894–1950), providing a grand and passionate closing to the evening.

The recital can be interpreted as a tribute to Luciano Pavarotti, who used to sing several arias and songs featuring in the programme. As a teenager, Grigolo appeared on stage as the Shepherd boy in *Tosca* with the legend himself. Pavarotti predicted a stellar career for him and was proved right.

Vittorio Grigolo was barely ten years old when he began to sing in the Sistine Chapel Choir. A decade after singing with Pavarotti, Grigolo made his debut at La Scala in Milan as the youngest ever tenor. Following the Italian stages, he received invitations from German, Austrian, British, American, and Japanese opera houses, and he is known all over the world thanks to various CDs and film recordings. His core repertoire consists of Italian and French operas, but he is also a sought-after soloist in oratorios. Since 2006, he has published a number of albums showcasing his most iconic roles as well as selections from church music and more popular genres, and the 2007 recording of *West Side Story* was nominated for a Grammy Award. He made his New York debut as Rodolfo in *La Bohème* in 2010, making him a new star of the Metropolitan Opera. He has given numerous concerts and gala performances, including Concert de Paris held in front of the Eiffel Tower in Paris before an audience of 800,000. He has performed under the direction of the greatest conductors and directors and appeared as Rodolfo in the live broadcast of *La Bohème* from the Met, directed by Zeffirelli. He has also appeared in such unconventional venues as Zurich's central train station as Alfredo Germont in *La traviata* or Milan's Malpensa Airport, where he took on the role of Nemorino in *L'elisir d'amore*. His film recordings include a live broadcast by RAI, in which he portrayed the Duke of Mantua in *Rigoletto*, alongside Domingo and Raimondi. The Hungarian audience has already had the chance to see him in a romantic opera gala at the Margaret Island, accompanied by the Hungarian State Opera Orchestra.

Italian pianist and conductor **Cristiano Manzoni** is internationally known as a specialist in the field of opera, coaching, and vocal accompaniment. He is music director and collaborator for many singers, opera companies, and educational programs, including the Teatro Comunale and Teatro Verdi di Firenze, Accademia Musicale Chigiana di Siena, Teatro Verdi di Pisa, Giglio di Lucca, Goldoni di Livorno, and Camerata di Prato. For more than ten years he was music director and principal coach for the St. Mark's Opera Company in Florence. He has collaborated in concerts with Andrea Bocelli, Giuseppe Baratti, Marco Stecchi, Eduardo Aladrén, Nelson Martinez, Susanna Rigacci, Katia Ricciarelli, Fiorenza Cedolins, Maria Dragoni, and Leonardo de Lisi, among many others. In the last three years he has collaborated with Opera Lucca summer programme where he conducted *Suor Angelica* and *Gianni Schicchi* in the centenary year of Giacomo Puccini's death in his beautiful native city of Lucca.

Programme notes edited by Diána Eszter Mátrai

**VITTORIO
GRIGOLO**

©leva Ukanyte

**CRISTIANO
MANZONI**

A művészek részletes életrajzai elérhetők a fotókra kattintva.
For detailed artists' biographies click on images.